

іншими економічними показниками – характеристиками регіону. Чим вищий наявний рівень залучення інвестицій, тим більш розширеною є фінансово-господарська діяльність в регіоні, активність бізнесу знаходиться на вищому рівні, економічний ефект від діяльності, що був виражений нами у валовому регіональному продукті, зростає більш швидкими темпами. Виявлена загальна тенденція зниження коефіцієнта співвідношення інвестицій в основний капітал до валового регіонального продукту, досліджена із вивченням факторів впливу на даний показник, була пояснена випереджаючими темпами зростання валового регіонального продукту над темпами зростання інвестицій в основний капітал в регіонах. Це може розглядатися як свідчення значного наростаючого ефекту від інвестицій. Проте, враховуючи, що на формування валового регіонального продукту впливають не лише обсяги інвестування фінансово-господарської діяльності в регіонах, доречніше відзначити відставання темпів нарощування обсягів інвестицій в основний капітал регіонів.

Проведені дослідження першої складової моделі формування інвестицій в регіоні зумовлюють необхідність подальших досліджень системи організаційних факторів впливу на інвестиційний клімат регіону.

Список використаних джерел:

1. Бутник О. О. Розвиток регіональної фінансово-інвестиційної політики / О. О. Бутник // Інвестиції : практика та досвід. – 2009. – №3. – С.10–13.
2. Шаповалова О. М. Оцінка інвестиційної політики регіонів України / О. М. Шаповалова // Економіка та право. – 2012. – №1. – С.83–86.
3. Шевченко О. В. Інвестиційна активність регіонів України : вплив на економічне зростання / О. В. Шевченко // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 1 (10). – С.175–181.
4. Чемерис О. Програмно-цільовий підхід до формування привабливого інвестиційного клімату в регіоні на прикладі Львівської області / О. Чемерис // Збірник наукових праць: «Ефективність державного управління». – 2009. – Вип. 21. – С.309–319.
5. Офіційний сайт Державної статистичної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

УДК 338:658

О.О. Коць, к.е.н., Т.І. Свідрик, к.е.н.,
Національний університет «Львівська політехніка»,
м. Львів

**СУЧАСНИЙ СТАН ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ
ТА ШЛЯХИ ЇЇ АКТИВІЗАЦІЇ**

Анотація

Основним завданням статті є розроблення рекомендацій щодо шляхів активізації інноваційної діяльності в Україні, які ґрунтуються на виявлених під час аналізування сучасного стану інноваційної діяльності її можливостях та перспективах. Відповідно до поставленої мети, у статті досліджено сучасний стан інноваційної діяльності в Україні. Зокрема, проаналізовано обсяги та структуру витрат на фінансування інноваційної діяльності, інноваційну активність підприємств, питому вагу обсягу виконаних наукових та науково-технічних робіт у ВВП. На основі виконаного аналізування визначено основні тенденції у фінансуванні інноваційної діяльності, причини низької наукоємності ВВП, запропоновано заходи щодо активізації інноваційної діяльності підприємств.

ІНВЕСТИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Основними пропонованими заходами стали: розвиток інноваційної інфраструктури; розроблення та впровадження інструментів державної підтримки інноваційної діяльності; підвищення конкурентоспроможності сектора наукових досліджень та розробок з метою інтеграції у світові тенденції інноваційної сфери; удосконалення нормативно-правового регулювання інноваційної діяльності з метою її стимулювання тощо.

Ключові слова: інноваційна діяльність, джерела фінансування, причини зниження інноваційної активності, заходи активізації інноваційної діяльності.

О.О. Коць, к.э.н., Т.И. Свидрик, к.э.н.,

Национальный университет «Львовская политехника», г. Львов

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ И ПУТИ ЕЕ АКТИВИЗАЦИИ

Аннотация

Основным заданием статьи является разработка рекомендаций относительно путей активизации инновационной деятельности в Украине, основанных на выявленных при анализе современного состояния инновационной деятельности ее возможностях и перспективах. Согласно поставленной цели в статье исследовано современное состояние инновационной деятельности в Украине. В частности, проанализированы объемы и структуру расходов на финансирование инновационной деятельности, инновационной активности предприятий, удельный вес объема выполненных научных и научно-технических работ в ВВП. На основе выполненного анализа определены основные тенденции в финансировании инновационной деятельности, причины низкой наукоемкости ВВП, предложены меры по активизации инновационной деятельности предприятий. Основными предлагаемыми мерами стали: развитие инновационной инфраструктуры; разработка и внедрение инструментов государственной поддержки инновационной деятельности; повышение конкурентоспособности сектора научных исследований и разработок с целью интеграции в мировые тенденции инновационной сферы; совершенствование нормативно-правового регулирования инновационной деятельности с целью ее стимулирования и т.д.

Ключевые слова: инновационная деятельность, источники финансирования, причины снижения инновационной активности, меры активизации инновационной деятельности.

Olha O. Kots, Candidate of Economics,

Tetyana I. Svidryk, Candidate of Economics,

National University «Lviv Polytechnic», Lviv

THE CURRENT STATE OF INNOVATION ACTIVITY IN UKRAINE AND WAYS OF ITS ACTIVATION

Annotation

The main objective of this paper is to develop recommendations on ways to intensify innovation activity in Ukraine, based on identified during the review of the current state of innovation activity opportunities and prospects. In accordance with this goal article explores the current state of innovation activity in Ukraine. In particular, analysis of the volume and structure in respect of innovation, the innovation activity of enterprises, the proportion of completed scientific and technical activities in GDP. Based on the performed analysis identifies the key trends in the financing of innovation, causes of low knowledge intensity of GDP, and suggests measures to enhance innovation activity are defined. The main measures proposed are: the development of innovation infrastructure, development and implementation of the state support for innovation; improving the competitiveness of the sector of research and development in order to integrate into global trends in innovation sphere, improvement of legal regulation of innovation with the aim of stimulating etc.

Keywords: innovation, funding sources, causes of reduction in innovation activities, promotion measures of innovative activities.

Постановка проблеми. Економіка України володіє потужним науковим комплексом, який спроможний створювати конкурентоспроможну продукцію світового рівня, однак рівень науково-технічного та інноваційного розвитку не виконує роль джерела економічного зростання країни. Основними чинниками низького рівня інноваційного розвитку підприємств є: 1) невідповідність темпів розвитку та структури науково-технічного й інноваційного комплексу потребам в інноваційній продукції зі сторони суб'єктів господарювання; 2) несприйняття інновацій реальним сектором економіки, що призводить до скорочення джерел фінансування та скорочення їхнього використання в економіці; 3) плінність кадрів та скорочення матеріально-технічної бази у інноваційній сфері.

Все більшої актуальності набуває активізація інноваційної діяльності підприємств з метою підвищення їхньої конкурентоспроможності на внутрішньому та світовому ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інновації та інноваційна діяльність є предметом досліджень науковців у різних своїх проявах та аспектах. Зокрема, основи аналізування інноваційної діяльності закладені Й. Шумпетером, М. Туган-Барановським, М. Кондратьєвим. Сучасні економісти ґрунтують свої дослідження на раніше сформованих положеннях про інноваційну діяльність, вдаючись у практичні особливості її реалізації за певних умов господарювання, а саме: В. Гриньова і О. Козирев досліджують соціально-економічні проблеми інноваційного розвитку підприємств [1]; В. Пономаренко, О. Тридід, М. Кизим – стратегії розвитку підприємств в умовах кризи [2]; В. Геєць і О. Амоша – інновацій та інновативно-інноваційні моделі розвитку підприємств [3–4]; В. Захарченко – практику інноваційного розвитку в Україні [5] тощо. Практичним аспектам інноваційного розвитку присвячено праці І. Дорошенка [6], О. Єфремова [7], А. Денисенка, Л. Михайлової [8].

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Незважаючи на всебічність дослідження інноваційної діяльності та інноваційного розвитку у працях науковців, все ще актуальними і недопрацьованими залишаються аспекти активізації інноваційної діяльності підприємств, які б ґрунтувалися на критичному аналізуванні сучасного стану інноваційної діяльності, враховували можливості та загрози щодо їхньої реалізації.

Цілі (завдання) статті. Основним завданням під час написання статті є ґрунтовне всебічне аналізування сучасного стану інноваційної діяльності в Україні з метою розроблення рекомендацій щодо шляхів її активізації, які ґрунтуються на виявлених можливостях та перспективах.

ІНВЕСТИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Основний матеріал дослідження. Інноваційна діяльність потребує значного вкладення фінансових ресурсів, що далеко не завжди є ефективним і приносить бажані економічні результати [6]. Здатність підприємств вести інноваційну діяльність, а також її обсяги можна оцінити, проаналізувавши дані про джерела її фінансування. Обсяги витрат на фінансування інноваційної діяльності в Україні подано в табл. 1. Динаміку структури джерел фінансування інноваційної діяльності за 2000–2012 рр. подано на рис. 1.

Таблиця 1

Витрати на фінансування інноваційної діяльності в Україні* [9]

Ріки	Загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів			
		власні кошти	кошти державного бюджету	кошти іноземних інвесторів	інші джерела фінансування
млн. грн.					
2000	1757,1	1399,3	7,7	133,1	217
2001	1971,4	1654	55,8	58,5	203,1
2002	3013,8	2141,8	45,5	264,1	562,4
2003	3059,8	2148,4	93	130	688,4
2004	4534,6	3501,5	63,4	112,4	857,3
2005	5751,6	5045,4	28,1	157,9	520,2
2006	6160	5211,4	114,4	176,2	658
2007	10850,9	7999,6	144,8	321,8	2384,7
2008	11994,2	7264	336,9	115,4	4277,9
2009	7949,9	5169,4	127	1512,9	1140,6
2010	8045,5	4775,2	87	2411,4	771,9
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2
2012	11480,6	7335,9	224,3	994,8	2925,6

* Джерело: Сформовано автором на основі даних <http://www.ukrstat.gov.ua>

Проаналізувавши динаміку та структуру джерел фінансування інноваційної діяльності за 2000–2012 рр., можна зробити такі висновки:

- загальна сума витрат на фінансування інноваційної діяльності впродовж 2000–2008 рр. зросла у 6,8 рази, проте у 2009 р. зменшилося фінансування інновацій на 33,7 % порівняно з 2008 р., а у 2012 р. знову маємо скорочення витрат на інновації, незважаючи на поступове їхнє зростання впродовж 2009–2011 рр., нижче рівня 2008 р., що свідчить про чергову кризу у фінансуванні інноваційної діяльності;

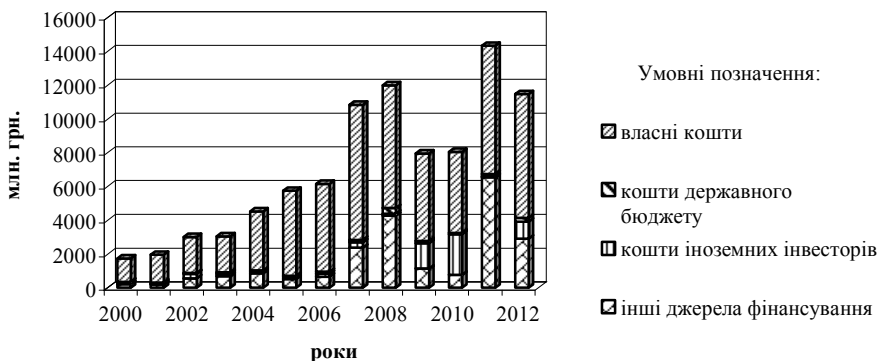
- основним джерелом фінансування інновацій упродовж 2000–2012 рр. були власні кошти підприємств: їхня частка у загальній структурі витрат була найбільшою у 2005 р. і становила 87,72 %, а у період з 2005 р. до 2012 р. спостерігалось поступове скорочення фінансування інновацій з власних джерел, що спровокувало зменшення питомої ваги власних джерел фінансування інновацій до рівня 63,9 % у 2012 р.;

- фінансування за рахунок кожної зі статей зростало впродовж 2000–2008 рр., а у 2009–2010 рр. зменшилося за усіма статтями, за винятком фінансування за рахунок коштів іноземних інвесторів, обсяг якого порівняно з 2008 р. у 2010 р. збільшився у 20,9 рази і досяг 2411,4 млн. грн., проте у

ІНВЕСТИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ

2011 р. маємо суттєве скорочення фінансування інноваційної діяльності за рахунок коштів іноземних інвесторів, що говорить про відплив іноземного капіталу з території України у цей період, а зростання цього показника у 2012 р. ще не гарантує позитивних змін у майбутньому;

- державний бюджет забезпечує фінансування інноваційної діяльності на рівні 1–3 % від загальної суми витрат, що є свідченням незначної участі держави в інноваційній діяльності підприємств.

Рис. 1. Динаміка структури джерел фінансування інноваційної діяльності за 2000–2012 рр.* [9]

*Джерело: Сформовано автором на основі даних <http://www.ukrstat.gov.ua>

Наявні тенденції у фінансуванні інноваційної діяльності свідчать про те, що: 1) держава не зацікавлена у фінансуванні інноваційного розвитку підприємств; 2) світова фінансова криза вплинула на обсяги фінансування інноваційної діяльності шляхом його скорочення; 3) власних джерел для фінансування інноваційної діяльності у підприємств не вистачає, що викликає потребу у залученні інших джерел її фінансування, зокрема і з-за кордону; 4) іноземні інвестори фінансували інноваційний розвиток підприємств, розглядаючи перспективність вкладення коштів у провідні галузі економіки України.

Структура витрат підприємств на інновації (табл. 2) показує, на які саме роботи спрямовуються залучені на інновації фінансові ресурси.

Основна частка залучених для фінансування інновацій ресурсів витрачається на придбання машин та обладнання, пов'язаних з впровадженням інновацій.

Це абсолютно логічно, тому що з використанням застарілої техніки та технології здебільшого неможливо реалізувати розроблені інноваційні проекти. Крім того, частка витрат на машини й обладнання є найвищою також і тому, що їхня ринкова вартість є найбільшою з-поміж усіх статей витрат, які треба фінансувати, здійснюючи інновації на підприємстві.

Витрати підприємств на інновації * [9]

Роки	Дослідження і розроблення, млн. грн.	Придбання нових технологій, млн. грн.	Підготовка виробництва для впровадження інновацій, млн. грн.**	Придбання машин та обладнання, пов'язаних з впровадженням інновацій, млн. грн.	Інші витрати, млн. грн.
2000	266,2	72,8	163,9	1074,5	182,7
2001	171,4	125	183,8	1249,4	249,8
2002	270,1	149,7	325,2	1865,6	407,7
2003	312,9	95,9	527,3	1873,7	250
2004	445,3	143,5	808,5	2717,5	419,8
2005	612,3	243,4	991,7	3149,6	754,6
2006	992,9	159,5	954,7	3489,2	563,7
2007	986,5	328,4	-	7471,1	2064,9
2008	1243,6	421,8	-	7664,8	2664
2009	846,7	115,9	-	4974,7	2012,6
2010	996,4	141,6	-	5051,7	1855,8
2011	1079,9	324,7	-	10489,1	2440,2
2012	1196,3	47,0	-	8051,8	2185,5

* Джерело: Сформовано автором на основі даних <http://www.ukrstat.gov.ua>

** Примітка: з 2007 р. показник віднесено до інших витрат

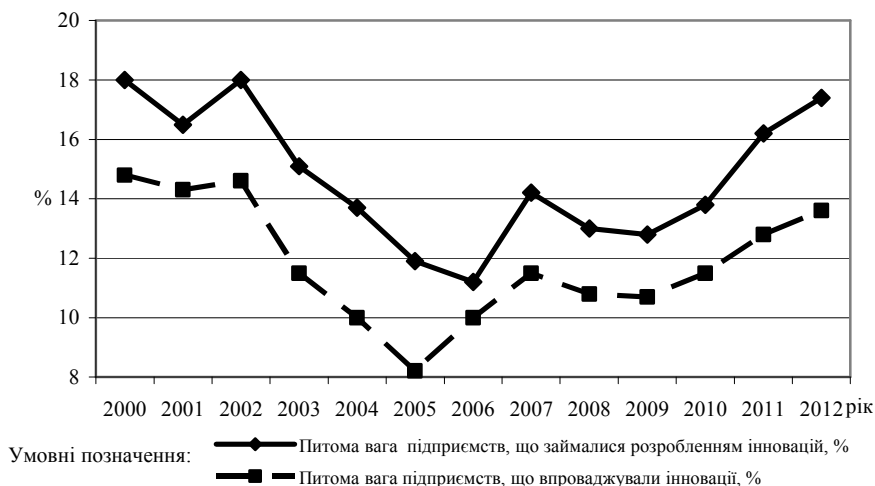
Другу позицію за обсягами фінансування займають витрати на дослідження і розроблення, які здійснюються на етапі науково-технічної підготовки виробництва [10]. Як видно з табл. 2, на придбання нових технологій підприємства витрачають порівняно невеликі кошти. Це пов'язано з: 1) самостійним розробленням технологічних процесів; 2) труднощами адаптації світових технологій до умов українського виробництва; 3) важкодоступністю нових технологій для купівлі-продажу через поширення дії авторських прав, патентів; 4) небажанням розробників широкого використання їхніх напрацювань на підприємствах з метою збереження «таємниці виробництва», «унікальності технології», що гарантують конкурентні переваги на ринку окремим суб'єктам.

Загальне фінансування науково-технічної підготовки виробництва у структурі інновацій становить близько 20%, що цілком задовольняє потреби підприємств на цьому етапі.

Щоб отримати об'єктивну характеристику результативності інноваційної діяльності підприємств, доцільно також проаналізувати, чи всі підприємства вкладали кошти в інновації, чи всі їх впроваджували, які саме інновації реалізовано та у якому обсязі впродовж досліджуваного періоду. Результати такого аналізування подано на рис. 2 і 3.

З рис. 2 бачимо, що впродовж 2000–2009 рр. відбувалося скорочення кількості підприємств, що займалися розробленням інновацій. І до того ж навіть ті, хто таки вкладав у це кошти, не всі їх впроваджували. Натомість у 2010–2012 рр. наявне зростання питомої ваги підприємств, що займалися (13,8 %, 16,2 % та 17,4 % у 2010–2012 рр. відповідно) та впроваджували

(11,5 %, 12,8 % та 13,6 % у 2010–2012 рр. відповідно) інновації, що дозволило підвищити рівень впровадження інновацій, а також рівень участі у їхньому розробленні порівняно із 2008-2009 рр. Значення інноваційної активності підприємств все ще значно менші, ніж у 2000 р. та 2002 р., проте поступова тенденція до їхнього зростання є позитивним явищем і свідчить про інноваційний напрям розвитку підприємств України.

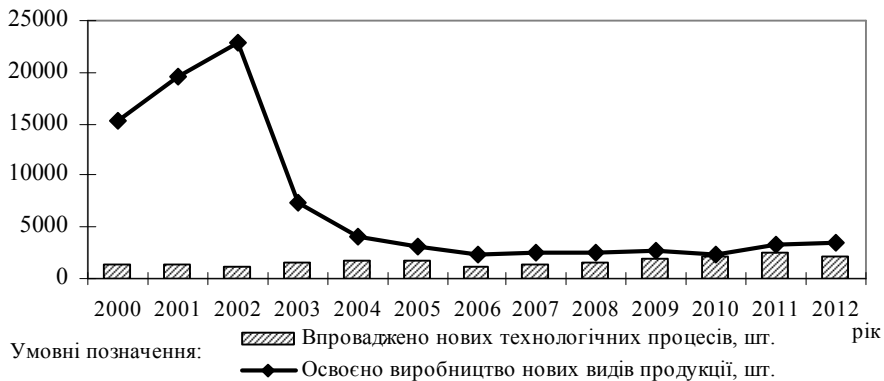

Рис. 2. Динаміка питомої ваги підприємств, що займаються розробленням та впроваджували інновації за 2000–2012 рр.* [9]

*Джерело: Сформовано автором на основі даних <http://www.ukrstat.gov.ua>

Якщо врахувати той факт, що суттєвого збільшення кількості підприємств упродовж досліджуваного періоду не відбулося, а навпаки – деякі з них не витримали конкуренції на ринку і збанкрутували, то можна стверджувати, що навіть ті підприємства, які займалися інноваціями, почали повертатися до інноваційної діяльності як ключового фактора успіху подальшого функціонування на ринку і належного рівня конкурентоспроможності. Такі тенденції є позитивними, оскільки вони виступають першопричиною конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та світовому ринках, призводять до розвитку окремих видів економічної діяльності.

Крім того, з рис. 3 видно, що обсяги впровадження нових технологічних процесів упродовж 2006–2012 рр. поступово зростали, що свідчить про поступову модернізацію та інноваційне оновлення роботи підприємств. Водночас, при зростаючій конкуренції, високому господарського ризику, негативному впливі зовнішнього середовища на роботу підприємств, останні мали б бути зацікавлені у значно вищих темпах технологічного оновлення, адже світовий рівень технологій виробництва для багатьох українських підприємств є недосяжним.

Рис. 3. Динаміка обсягів впроваджених нових технологічних процесів та освоєних виробництв нових видів продукції за 2000–2012 рр.* [9]

*Джерело: Сформовано автором на основі даних <http://www.ukrstat.gov.ua>

Негативну динаміку показали обсяги освоєного виробництва нових видів продукції підприємствами. Порівняно з 2000 р., у 2012 р. цей показник скоротився у 4,5 рази. Це свідчить про низьку зацікавленість підприємств у оновленні номенклатури продукції, покращенні її якості та споживчих характеристик. Проте кожне підприємство, кожен вид економічної діяльності потребують оновлення, модернізації, переходу на новий техніко-технологічний рівень, оскільки в іншому разі йому загрожує поступова деградація із ліквідацією на завершальному етапі роботи. Оскільки такі явища є небажаними для підприємств, то виявлена динаміка обсягів впровадження нових технологічних процесів та освоєних виробництв нових видів продукції є негативною і потрібно розробляти заходи щодо її покращання. Саме ці питання можуть бути вирішеними і фактично вирішуються на етапі науково-технічної підготовки виробництва [10]. Першим і одним із найвагоміших та найбільш трудомістких етапів інноваційної діяльності є етап науково-дослідних робіт, що вимагає значних обсягів фінансування незалежно від перспективності та можливості впровадження і комерціалізації отриманих результатів. Інформацію про фінансування витрат на науково-дослідні роботи подано в табл. 3.

За даними, наведеними в табл. 3, видно, що підприємства схильні фінансувати власні дослідження і розроблення у більшою мірою (75–82%), аніж науково-дослідні роботи, виконувані іншими (профільними) установами на замовлення самого підприємства (17–25%), що спровоковано недовірою до зовнішніх відносно підприємства розробників інновацій. Варто зауважити, що наявність такої недовіри провокує:

- несвоєчасність виробництва інноваційної чи оновленої продукції;
- неактуальність профінансованих підприємством інновацій.

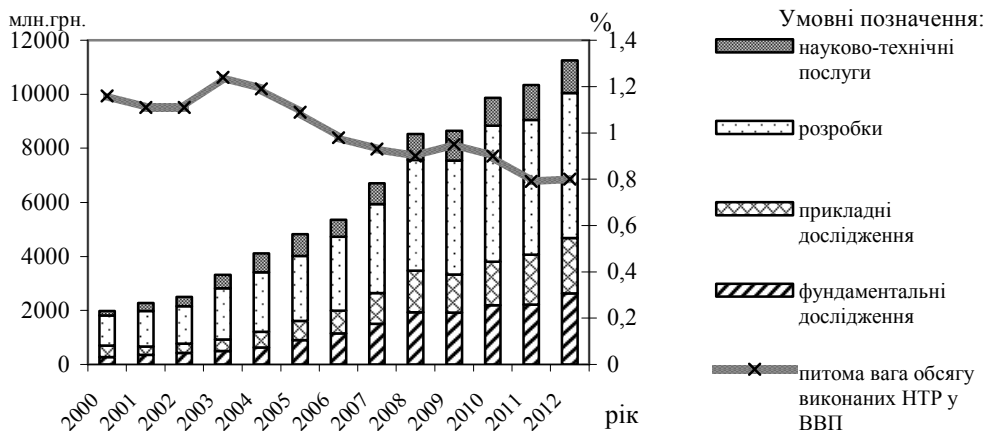
Таблиця 3

Структура витрат на науково-дослідні роботи за 2007–2012 рр.* [9]

Роки	Загальна сума витрат на НДР, млн. грн.	З них, млн. грн.:		З них, %:	
		внутрішні НДР	зовнішні НДР	внутрішні НДР	зовнішні НДР
2007	986,5	793,6	192,9	80,45	19,55
2008	1243,6	958,8	284,8	77,10	22,90
2009	846,7	633,3	213,4	74,80	25,20
2010	996,4	818,5	177,9	82,15	17,85
2011	1079,9	833,3	246,6	77,16	22,84
2012	1196,3	965,2	231,1	80,68	19,32

*Джерело: Сформовано автором на основі даних <http://www.ukrstat.gov.ua>

Обсяг виконаних науково-дослідних робіт є безпосереднім проявом здійснення підприємствами науково-технічної підготовки виробництва, а їхня питома вага у ВВП – індикатором інноваційного розвитку економіки України загалом. Графічно динаміку зазначених показників подано на рис. 4.

Рис. 4. Динаміка і структура обсягу виконаних наукових та науково-технічних робіт та їхньої питомої ваги у ВВП у 2000–2012 рр.* [9]

*Джерело: Сформовано автором на основі даних <http://www.ukrstat.gov.ua>

Впродовж досліджуваного періоду спостерігалось зростання обсягу виконаних наукових та науково-технічних робіт у фактичних цінах. Проте наявність такої динаміки є свідченням не зростання обсягів цих робіт, а зростання їхньої фактичної вартості, адже загальний обсяг видатків на наукові дослідження й розробки як частки ВВП (наукоємність ВВП) протягом 2000–2012 рр. в Україні зменшився з 1,16% до 0,80%, що підтверджує невідповідність виявленої тенденції реальній ситуації з погляду підвищення рівня інноваційного розвитку. Навпаки – показує, що Україна не дотримується вибраного напрямку інноваційного розвитку підприємств. Водночас у ЄС показник наукоємності ВВП у середньому складає 1,9%, у Фінляндії й Швеції – 3,7%, США й Німеччині – 2,7%, а отже в нашій державі

ІНВЕСТИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ

не приділяється належної уваги інноваційному розвитку підприємств. Причинами виникнення такої ситуації є: 1) скорочення фінансування науково-технічної та інноваційної сфери; 2) неефективність системи бюджетного фінансування української науки; 3) законодавчі обмеження, що ускладнюють фінансування наукової сфери; 4) відсутність економічних стимулів у суб'єктів господарської діяльності здійснювати технологічну модернізацію шляхом запровадження нових науково-технічних розробок.

Висновки. На основі виконаного аналізування інноваційного розвитку підприємств можна рекомендувати такі заходи активізації інноваційної діяльності підприємств: 1) підвищення рівня зацікавленості держави в інноваційному розвитку підприємств через збільшення обсягів фінансування їхньої інноваційної діяльності; 2) співставлення результатів інноваційної діяльності та потреб економіки на певному часовому етапі; 3) розвиток інноваційної інфраструктури; 4) розроблення та впровадження інструментів державної підтримки інноваційної діяльності; 5) підвищення конкурентоспроможності сектора наукових досліджень та розробок з метою інтеграції у світові (зокрема, європейські) тенденції в інноваційній сфері шляхом активізації співпраці українських та іноземних учасників інноваційної діяльності; 6) удосконалення на державному рівні нормативно-правового регулювання інноваційної діяльності з метою її стимулювання.

У подальших дослідженнях доцільно більш детальну увагу зосередити на практичній реалізації запропонованих заходів щодо активізації інноваційної діяльності підприємств у розрізі форм та методів їхнього забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Гриньова В. М. Соціально-економічні проблеми інноваційного розвитку підприємств : [монографія] / В. М. Гриньова, О. В. Козирева. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 192 с.
2. Пономаренко В. С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи : [монографія] / Пономаренко В. С., Тридід О. М., Кизим М. О. – Х. : Видавничий Дім «ІНЖЕК», 2003. – 328 с.
3. Геєць В. М. Економічні передумови стабільного соціального розвитку в середньостроковій перспективі / В. М. Геєць // Економіка і прогнозування. – 2002. – № 2. – С. 9.
4. Амоша О. І. Організаційно-економічні механізми активізації інноваційної діяльності в Україні / О. І. Амоша // Економіст. – 2007. – № 5. – С. 38–46.
5. Захарченко В. І. Инновационное развитие в Украине: наука, технология, практика / Захарченко В. И., Меркулов Н. Н., Ширяева Л. В. – Одесса : Фаврит, 2011. – 640 с.
6. Дорошенко І. О. Інноваційний розвиток України: передумови та перспективи [Електронний ресурс] / І. О. Дорошенко. – Режим доступу до журн. : www.pdaa.com.ua/nr/pdf/46.pdf
7. Єфремов О. Інтенсифікація інноваційної діяльності підприємства як чинник економічного зростання [Електронний ресурс] / О. Єфремов. – Режим доступу до журн. : <http://www.viche.info/journal/1003>
8. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід : [монографія] / Денисенко М. П., Михайлова Л. І., Грищенко І. М., Гречан А. П. та ін.; за ред. д.е.н., проф., акад. А. М. Денисенка, д.е.н., проф. Л. І. Михайлової. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 1049 с.
9. Державна служба статистики України : Статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Коць О. О. Планування науково-технічної підготовки машинобудівного виробництва в умовах невизначеності : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 [Електронний ресурс] / О. О. Коць; НУ «Львівська політехніка». – Л., 2011. – 25 с.